

Ofiary przestępstw w postępowaniu karnym

Istotne jest, by ofiary przestępstw mogły występować w postępowaniu karnym przeciwko sprawcy czynu. Chociaż głównym celem postępowania karnego jest ocena odpowiedzialności sprawcy lub sprawców, ofiary mogą jednak co do zasady uczestniczyć w postępowaniu aktywnie i w swoim imieniu. Dyrektywa z 2012 r. w sprawie praw ofiar wzmacnia prawa ofiar przestępstw, również w odniesieniu do praw procesowych.

Rola ofiar przestępstw w postępowaniu karnym i odpowiednie przepisy państw członkowskich znacznie się między sobą różnią. Aby zagwarantować, że we wszystkich państwach członkowskich ofiarom będą przysługiwać określone prawa w minimalnym zakresie, UE przyjęła szereg **unijnych instrumentów prawnych** ustanawiających wspólne zasady mające na celu ochronę i wspieranie ofiar przestępstw. Są to instrumenty horyzontalne dotyczące praw ofiar w ujęciu ogólnym, a także bardziej szczegółowe instrumenty w zakresie środków ochrony i odszkodowań dla ofiar przestępstw oraz w zakresie mechanizmów prawa materialnego dotyczących handlu ludźmi i wykorzystywania seksualnego dzieci.

Wzmacnianie praw ofiar w UE

- **Dyrektywa 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw** zapewnia, by osoby, które są ofiarami przestępstw, były za takie uznawane i traktowane z szacunkiem oraz aby otrzymały należyłą ochronę, wsparcie i dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Dyrektywa ta zastępuje **decyzję ramową z 2001 r.** w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym i w znacznym stopniu wzmacnia prawa ofiar i **członków ich rodzin** do informacji, wsparcia i ochrony, a także prawa proceduralne ofiar w postępowaniu karnym. Dyrektywa wymaga również, aby państwa członkowskie zapewniły odpowiednie przeszkolenie w zakresie potrzeb ofiar przestępstw urzędnikom, którzy mogą mieć z tymi osobami kontakt oraz sprzyjały rozwijaniu współpracy między państwami członkowskimi i koordynacji działań służb krajowych dotyczących praw ofiar.

Państwa członkowskie UE są zobowiązane dokonać transpozycji przepisów dyrektywy do krajowych porządków prawnych **do dnia 16 listopada 2015 r.** DG ds. Sprawiedliwości wydała **wytyczne**, których celem jest wspieranie państw członkowskich w tym procesie. Dokument ten wyjaśnia każdy z przepisów dyrektywy i zawiera propozycje możliwych sposobów ich wdrożenia. Ułatwia on władzom krajowym, praktykom i odpowiednim dostawcom usług zrozumienie, co jest niezbędne do tego, aby prawa ofiar określone w dyrektywie były przestrzegane w całej UE.

- W odniesieniu do **konkretnych grup ofiar**, prawodawstwo UE przewiduje ponadto ochronę i wsparcie **na rzecz ofiar handlu ludźmi i dzieci będących ofiarami wykorzystywania seksualnego oraz pornografii dziecięcej**.
- W odniesieniu do wzmocnienia **ochrony ofiar przestępstw**, UE **przyjęła** dwa instrumenty, które zapewniają uznawanie środków ochrony wydanych w innych państwach UE. Są to **dyrektywa z 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony** oraz **rozporządzenie z 2013 r. w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych**. Dzięki tym instrumentom ofiary lub potencjalne ofiary przestępstw mogą korzystać z nakazów ochrony lub zakazów zbliżania się wydanych w jednym państwie UE w razie wyjazdu lub przeprowadzki do innego państwa UE. Obydwa instrumenty obowiązują w UE od dnia 11 stycznia 2015 r.

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.